

VIRU-JAAGUPI 8-KL. KOOL

NÄSU KOOL

Õpil.: Tiina Vilu 5. kl.
Tuh.õpet.: Ailiise Vaasma

— 1986 —

Näsu üheklassilise vallakooli, kus õppekursus ulatus ühest õppeaastast 3 õppeaastani, tegevuse kohta on andmeid napilt. Kasutatud on ENSV ORKA-st väljakirjutusi. Lootsin sealt saada rohkem täpsemat materjali, kuid nähtavasti Näsu kooli aruanded pole säilinud. Rohkem oli õnne aruannete "Tabelle über Schul- und Haus-Unterricht in der Religion im Kirchspiel" uurimisel, sest siit ongi pärit arvulised andmed ja teated ka õpetajate kohta. Koolielust ülevaate sain aga endise õpilase Lydia Paabo (Kirsipuu) mälestustest ja mõningad andmed endise Kulina kooli direktori Arnold Allika kirjast.

Näsu vallakooli asutamise aega pole teada, esimesed andmed õpilaste kohta on 1885.aastast. Inimeste mälestuste kohaselt oli kool küll palju varem, juba 1870.a. paiku. Esimene koolimaja asus Näsu küla keskel (hoone ei ole säilinud). Hiljem ehitati koolimaja Võhu-Võhunõmme tee äärde Näsu küla algusesse. See maja on säilinud ja ümber ehitatud korteriks.

Koolipäevist Näsus kirjutas Lydia Paabo (Kirsipuu), kes töötas pikki aastaid Haridusministeeriumis inspektorina, praegu pensionärina elab Tallinnas, järgmist: "Kool oli 3-klassiline ja töötas ühe õpetajaga. Koolis õppisid Näsu ja Võhu küla ning Küti mõisa töötajate lapsed. Õppisin seal 1917.a. sügisest kuni 1919.a. kevadeni, mil kool suleti. Kool töötas Küti mõisale kuulavas majas. Maja üht poolt kasutas kool, teises pooles elas mõisa metsavaht.

Trepist sisenesime esikusse, sealt viis parempoolne uks kooliklassi, otse asuv uks õpetaja ühetoalisse korterisse ja vasakul oli õpetaja sahv. Klassituba oli nii 30 m² suur. Ruumil oli 2 akent. Osa koolipinke olid kahekohalised, peaaegu veel tänapäe-

valgi kasutatavate koolipinkide sarnased. Kuid osa lapsi istus pinkidel pikkade laudade ääres, 5-6 õpilast ühe laua ääres. Väikesed koolipingid olid mustad, suured lauad punakaspruunid. Klassis õppis 25-30 õpilast.

Klassi seinal oli suur Euroopa kaart, tunniplaan, F.R.Kreutzwaldi pilt. Oli ka klassitahval, kantsel, riidevarn ja orel. Oreliil olevat olnud puust vileid.

Õppeaineteks olid piiblilugu, katekismus, eesti keel, vene keel, rehendus, ilukiri ja laulmine."

Lydia Kirsipuu nimele käsitsi kirjutatud 1917/18.kooliaasta tunnistusel, kus on esimese koolitalve ained hinnatud, on peale varem nimetatute veel hoolsus ja elukombed. Ka on lisatud, et pidi koolis käima 136 päeva ja koolist ära pole olnud. Tunnistusel on õpetaja ja lapsevanema allkirjad, venekeelne pitsat.

L.Paabo jätkab: "Põhiliseks kirjutama õppimise vahendiks olid kivist tahvel ja krihvel. Oli sõjaaeg ja paberit üldse vähe. Mäletan, kuidas õpilane, kes ei osanud kooli tulles lugeda, jutustas: "Meil oli kodus küll "Kuke-Aabits", aga isal ei olnud suitsupaberit ja ta tarvitas mu aabitsa lehed plotski keeramiseks ning mul ei olnudki kuskilt lugema õppida". Meil oli siiski üks nn.toppeltjooneline ilukirja vihik ja ruuduline matemaatika vihik, kuhu kirjutasime esialgu pliiatsiga ja hiljem tindiga. Õpikuteks olid "Piiblilood", "Katekismus", "rehendusraamat ja M.Kampmanni "Kooli Lugemiseraamat". Sellest lugemisraamatust õppisime 3 aastat. Oli veel vene keele raamat. Vene keelele omistati suurt tähelepanu. Ühel perioodil nõuti, et õpilased pidid vahetunnil vene keeles suhtlema. Käis ringi kell, kes juhtus eksima, et eesti keeles rääkis, sai kella omanikuks. Kellast püüti võimalikult kiiresti vabaneda, sest see, kelle kätte kell tunni alguseks jäi, pidi tunni algul püsti seisma (ei mäleta, kui kaua). Kõik need, kelle

käes oli kell päeva vältel olnud, jäid peale tunde ja õppisid venekeelse luuletuse pähe.

Koolihoonet ümbritseval maa-alal oli Võhu poolsel küljel kolmnurkse kujuga pargitaoline osa, kus kasvasid põhiliselt suured kased. Vastaspoolsel küljel oli õpetaja heinamaa, kus kasvas palju toomingaid - kevadel lausa valendas. Muidugi oli seal palju laululinde. Ei puudunud sõbikki.

Koolil oli kirikuõpetajate suunitlusel omamoodi traditsioonidki. Tähtsamatel kirikupühadel "ütles" kirikuõpetaja jutlust, lauldi kirikulaule. Näiteks ülestõusmispüha varahommikul päikese-
tõusu ajal kogunes rahvas koolimajja, et seda hommikut tähistada. Käisin ka ühel sellisel varahommikul koos emaga. Rahvast oli palju.

1907.aastal ehitati Roostavale uus metsavahimaja ja metsavaht kolis Näsust Roostavale. Peale kooli likvideerimist kasutas tervet maja metsatööline. Hiljem läks hoone eraisikute valdusesse. Viimane omanik Jakob Kirsipuu müüs maja sovhoosile. Vinni NST paigutas majja oma tööliised. Mõni aasta tagasi jäi maja tühjaks, laguneb.

Õpilaste riietusest. Praeguseid koolirahitsaid asendasid emade õmmeldud riidest koolikotid. Mul oli vanast isa ruudulisest pluusist õmmeldud koolikott. Kott kahe sangaga, nagu tänapäeva naiste kandekotid. Rõivad olid enamikel, nii tütarlastel kui poistel maavillasest kodukootud riidest. Kevadel oli siiski näha puuvillasest materjalist pluuse ja kleite. Jõukamate vanemate lapsed (tütarlapsed) kandsid musti põllesid. Saapad, millega talvel koolis käisin, olid mul isa õmmeldud paksust koduvillasest kalevist nahktaldadega.

Kooli sulgemisel 1919.aastal märgiti, et koolimaja on täiesti kõlbmata koolitööks. Kõrvalhooned puudusid. Juba ta oli siis oma elu elanud."

Nagu tabelitest võib lugeda, oli olukord 1885/86.õppeaastal järgmine:

10-17 a. lapsi oli 37,
 neist iga päev käis koolis 18 = 47,9 %,
 1-2 x nädalas 18 = 47,9 %

Siit järeldub, et ainult 1 ei käinud selleealistest üldse koolis.

Lugeda oskas 28 = 75,7 %,
 katekismust tundis 26 = 70,3 %,
 kirjutasid 18 = 47,9 %,
 arvutasid 18 = 47,9 %

Kui neid arve ja protsente vaadata, siis need ei rõõmustagi meid väga, sest 8.kl. lugemikus L.Andreseni "Aabitsast lugemikuni" on kirjutatud, et juba 18.sajandi lõpuks saavutati kohati 70 protsendiline lugemisoskus, Lõuna-Eestis oskas igast kolmest täiskasvanud talupojast lugeda vähemalt ~~kolm~~ kaks. Meil on aga käsil 19.sajandi lõpp. Kirjutada ja arvutada oskasid vähem kui pooled õpilased, lugeda kolm neljandikku lastest. Ei tea, kas 7-17-aastaste arvestuses on viga, sest nende arv on ainult 1 võrra suurem 10-17 a. laste arvust. Selles arvestuses on lugeda oskajaid 98,1 % ja katekismuse tundjaid 83,9 %.

1886/87.õppeaasta on rõõmustavam:

Laste arv 10-17 a. oli 33,
 neist käis iga päev koolis 21 = 63,6 %,
 lugeda oskajaid 31 = 93,9 %,
 katekismust tundsid 26 = 78,1 %,
 kirjutasid 18 = 54,5 %,
 rehkendasid 18 = 54,5 %

1887/88.õppeaasta arvude kõne on selline:

laste arv 10-17 a. - 42,	
kellest iga päev käis koolis ainult	16 = 39 %
1-2 x nädalas	26 = 61,9 %
Nii näib, et kõik selleealised olid seotud kooliga.	
Lugeda oskas	32 = 76,2 %
katekismust tundis	16 = 39 %
kirjutada ja arvutada samuti	16 = 39 %

Arvestades eelmise õppeaasta tulemusi on siin järsk tagasimineku. Millest see tuleb, ei oska praegu öelda. Kirjutamise ja arvutamise oskus on üldiselt väike, ilmselt rehkendasid need, kes kirjutadagi oskasid, arv on sama.

1888/89.õppeaastal on 10-17 a. arv 42, neist iga päev oli koolilaps 16 = 36 %, 1-2 x nädalas 26 = 61 %, lugeda oskas 38 = 90 %, katekismust tundjate arv on suurem selleealistest, arvatavasti pandi juurde need, keda kooli "katsumisel" kodust oli juurde toodud.

8-17-aastaste laste arv oli küla kohta küllalt suur - 49, neist luges 39 % 80 %. Selle aasta kirjutada ja rohkendada oskajate kohta andmed puuduvad.

Viimased andmed Näsü kooli õpilaste kohta pärinevad aastast 1889/90, mil laste arv

10-17 a. oli	38,
neist iga päev käis	16 = 42,1 %
1-2 x nädalas	22 = 57,9 %
lugeda oskas	38 = 100 %
8-17 a. oli 50, neist luges	48 = 96 %

Kui vaadata lähemalt neid andmeid, siis võib öelda, et sajandi lõpuks jõuti täieliku lugemisoskuse ni noorte hulgas. Eks see olegi kõige tähtsam.

2

Kokkuvõtte õpilaste arvust ja oskustest

Õppeaasta	Laste arv 7 a. leerini	Kodus õpetatud	%	Neist käis koolis	%	Oskasid lugeda	%	Tund- kate- kism.	%
1856/57	94	94	100			64	68,1	43	45,7
1858/59	76	54	71,1	22	28,9	76	100	76	100
1859/60	81	67	82,7	14	17,3	81	100	81	100
1860/61	87	72	82,8	15	17,2	87	100	87	100
1861/62	76					76	100	76	100
1862/63	22	19	86,4	5	22,7	puuduvad andmed			

Kui vaadata neid 6 aasta andmeid, siis võib öelda, et eelmise sajandi keskpaiku õpetati Voore piirkonnas enamuses lapsi kodus, üks viiendik käis ainult koolis, erandiks on 1858/59. aasta, mil üle neljandiku kooliharidust sai. Sellest hoolimata on lugemisoskuse ja katekismuse tundmine täielik - 100 %. Siin peab kahtlust avaldama. Kas polnud asi mitte nõnda, et nn. "koolikatsujad" kontrollijad kergel käel tulemustega rahule jäid, sest järgnev periood näitab, et 100 %-ni ei jõutagi peaaegu sajandi lõpuks.

Kokkuvõtte õpilaste arvust ja oskusest Näsu koolis

Õppe- aasta	Laste arv (10-17a)		Iga päev		1-2x nädalas		Loevad			Kirju- tavad	Rehken- davad	7-17-a	Loevad		Tunnevad kate- ksimust	Kirjutavad
	P	T	P	T	P	T	v.hästi	keskm	Aru- saadaval				hästi	Aru- saadaval*		
1885/86	19	18	12	6	7	11	14	4	10	16	10	18	20	16	28	
1886/87	21	12	15	6	6	6	14	7	10	14	7	21	30	10	30	
1887/88	22	20	8	8	14	12	16		16	16		16		40		
1888/89	22	20	8	8	14	12	15	23		40	14			39	40	
1889/90	22	16	9	7	13	9	32	6		34	17		48	48	48	

Edasijõudmine Näsu koolis

Õppe- aasta	10-16a lapsed		Põhikooli õpilased		Kokku		Loevad		Tunnevad kateksimust		Tunnevad piibilugu		Kiriku- laulu	Kodu- lapsed 8-10a	Loevad	Tunnevad kateksimust	Tunnevad piibilugu		
	M	N	M	N	M	N	hästi	keskmiselt	Hästi	Arusaadavalt	hästi	keskmiselt							
	10-17-a																		
1890/91	14	18	6	6	8	8	10	10	12	15	27	8	81	21	R*	40	35	35	8-17
	10-16-a																		
1893/94	12	18	4	8	8	8	10	10	8	20	20	6	6	15	H**	6	3	6	
1894/95	16	20	7	10	9	10	10	10	15	19	28	10	10	20	-	16	14	14	
1895/96	21	21	11	10	10	10	11	11	18	22	30	8	18	20	E***	16	9	10	5
1896/97	24	28	14	16	10	10	12	12	15	27	37	20	20	27	E	7	6	7	3
1897/98	19	26	9	10	10	10	16	16	18	32	35	12	20	18	E	8	5	5	5
1898/99	18	23	9	13	9	9	10	10	41	6	25	10	10	27	E	10	7	7	3
1899/00	42	23	10	9	19	23	23	23	23	19	33	18	24	16	H	22	15	16	6
1901/02	25	21	15	15	8	6	6	6	24	17	30	10	20	24	E	25	12	12	10
1902/03	24	21	17	18	7	3	3	3	16	14	25	12	20	22	E	10	6	8	2
1903/04	26	26	15	18	11	8	8	8	15	29	40	18	24	22	E	16	9	9	9
1904/05	23	20	11	8	11	12	12	12	18	20	35	30	25	10	E	44	25	25	17
1905/06	24	20	7	8	14	11	11	11	21	17	38	31	21	11	E	12	4	4	3
1906/07	16	16	8	7	7	7	7	7	16	11	26	19	19	8	-	20	13	14	7
1907/08	13	14	7	11	5	3	3	3	17	7	24	21	15	9	E	17	12	15	6
1908/09	16	22	12	17	4	5	5	5	23	11	35	24	13	20	E	20	14	15	10
	10-17-a																		
1911/12			24			8	8	8	22	7	24	4	19	10	2		8	3	3
1912/13			19			3	3	3	15	4	18	4	14	5	3		4	5	4
1913/14			17			6	6	6	12	10	19	4	11	11	3		6	6	7

R* - rahuldavalt, H** - hästi, E*** - eeskujuilukult

NÄSU KOOL 1944/1945.

Päris koolilapsed

Lapse nimi	Lapse isa-nimi	Mitu mes talv	Lapse mäistamine				Mitu päeva viitnud		Tähe- nus
			Katekismus so- ndad	sele- tused	li- lugu	luge- mine	ki- ri- ku- laul	va- kai- nud	
1. Kangmann, Otto	Kaarel III	5	5	5	5-	4	81	19	Peapõ- letikus
2. Kala, Karl	Jaakobi II	5	4-	5	4	3	94	6	
3. Leigus, Ferdi- nand	Kustav II	5	4	3	4	3	99	1	
4. Vetikas, Juhanes	Indrek II	5	4	4	4	3	95	5	
5. Maurus, Voldemar	Karl II	5	5	5	4	4	80	10	
6. Vilu, Meeta	Mikk II	5	5	5	5	5	95	5	
7. Kala, Helene	August II	5	4	5	4-	4	96	4	
8. Nirgi, Juhanes	Mihail I	4	4	4-	3	2	95	5	
9. Maurus, Artur	Karl I	4	2	2	3	3-	96	4	
10. Ueni, Elmar	Jaan I	5	5-	5	5	3	100	-	
11. Olju, Eduard	Karla I	2	2	2	2	-	91	9	
12. Steinberg, Eduard	Kustav I	5	4	4	4-	2	91	9	
13. Truuver, Karl	Eva I	5	4 $\frac{1}{28}$	5	4	2	88	12	
14. Sonder, Alfred	Jüri I	5	4	5	4	3	92	8	
15. Kangmann, Villem	Kaarel I	5	5-	5	5	4	99	1	
16. Viil, Hermann	Mihkel I	2	2	2	2	2	99	1	100% jõu tuli kooli
17. Kala, Adele	Jaan I	4	4-	5-	4-	4	97	3	
18. Timetvei, Adele	Villem I	4	4-	5	4-	4	92	8	
19. Soon, Anete	Juhan I	5	5	5	5	4	99	1	
20. Paas, Ada	Juhan I	5	4	3 $\frac{1}{2}$	4	4	91	9	
21. Tidri, Alide	Jaan I	5	5	5	5	4	94	6	

NÄSU KOOL 1914/15 õa.

Kordajad lapsed

Lapse nimi	Lapse isa-nimi	Mitmeselvi	Lapse mõistmine			Mitu päeva	Tähenähtus		
			Katekismus	plib-luged	luge-ki-ri				
			sõnad	seletused	li lugu	ku leul	käi-viit-nud	dus	
1. Kala, August	Jaakob	II	5-	4+	4 $\frac{1}{2}$	4	3	18	1
2. Kala, Aleksander	August	II	4	3	4	4	3	15	4
3. Steinberg, August	Juhan	I	5	4	5	4	4	12	7
4. Soon, Eduard	Juhan	I	5	5	5	5	4	18	1
5. Ueni, Juhannes	Jaen	I	5	4	4	4	3	19	-
6. Kask, Velli	Jüri	II	5	5	5	4	4	19	3
7. Soon, Eliise	Juhan	II	5	5	5	5	5-	17	2
8. Pass, Mahta	Juhan	I	4	3	4	4	3	10	9
9. Viitong, Aliide	Jaakob	I	4	3	4-	4-	3	15	4

NÄSU KOOL 1914/15.õs.

Kõõu lapsed

Lapse nimi	Lapse iss- nimi	Mit- mes talv	Lapse mõistmine				ki- ri- ku laul	Mitu päe- va kai- nud	Tähen- dus viit- nud
			kattekismus nad	piib- sele- tused	luge- li- lugu	mine			
1. Ueni, Arnold	Jaan	I	5	-	5	5	3	16	3
2. Kullik, Hugo	Kustav	I	4	-	4	4	3	18	1
3. Viil, Nikolai	Mihkel	I	2	-	2	3	-	10	9
4. Lelgus, Heind- rich	Kustav	I	5	-	5	4	3	19	-
5. Maurus, Intal	Kaarel	I	4	-	4	4	3	17	2
6. Kala, Erich	Mihkel	II	4	-	5	4	3	18	1

Kes olid Näsus õpetajad? Aruandelehtede "Tabelle über Schul- und Haus-Unterricht in der Religion im Kirchspiel für das Jahr 1885-1890" alusel töötas esimese õpetajana Juhan Kala alates 1884.aastast. Arnold Allika andmetel, kes oli teateid kogunud Juhan Kala sugulaselt Leena Kalalt, oli J.Kala õpetaja Näsus üle kolmekümne aasta. Juba 1901.aastal on uus koolmeister nimetatud. See ajavahemik on ainult 17 aastat. Siia jääb veel uurimist vajaminevat edaspidiseks. Juhan Kala oli autodidakt, kel endal kooliharidust polnud. Arnold Allik kirjutas, et õpetaja Kala vabastatud selle pärast, et ei õpetanud lastele vene keelt. Inspektor olevat külastanud kooli ja hakanud kontrollima õpilaste teadmisi vene keeles. Selgus, et lastele pole vene keelt õpetatudki. Ta olevat ise siis püüdnud mõne venekeelse sõna õpetada.

Lydia Paabo kirjutas, et tema õde Elviina Senka (Kirsipuu), kes sündis 1888.a., õppis Näsus, kui õpetajaks oli "Vana" Kala. Õde olevat jutustanud, et Juhan Kala elas Taada saunas. Hommikuti lapsed mängisid enne tunde ringmänge, üks aga valvas aknal: kui Kala üle põldude lähenes, siis joosti kiiresti kohtadele ja oodati hiirvaikselt õpetaja sisenemist. Lydia Paabo andmetel oli "Vana" Kala vabastatud töölt kooli revideerima tulnud koolide inspektori nõudmisel, kuna Kalal polevat olnud hambaid suus ja ta ei saanud vene keele häälkuid õieti häälendada.

Järgmiseks õpetajaks oli Jüri Hansar 1901.aastast, kes oli juba ettevalmistatud õpetajaks. Nimelt oli lõpetanud Kuuda seminari. Kuuda seminar töötas 1854-1887 Märjamaa kihelkonnas, oli eesti õppekeelega seminar vallakooliõpetajate ettevalmistamiseks. Seal õpetati eesti, saksa ja vene keelt, usuõpetust, aritmeetikat, geomeetriat, geograafiat, ajalugu, loodusõpetust, laulmist,

ilukirja, joonistamist, pedagoogikat.¹

Kuid Jüri Hansar pani samal aastal ameti maha Näsus ja 1901.aastast on Näsus koolis Jaan Viikman, kes oli käinud Retla külakoolis. Retla külakool asutati 1853.aastal.¹ Rohkem ei õnnestunud sellest koolmeistrist andmeid saada.

1905.a. tuli Näsus kooli õpetajaks Arnold Lindam, kellel oli Simuna kihelkonnakooli haridus.

1908.a. 15.oktoobril asus Näsus lapsi õpetama Eduard Verk³, kelle kohta on juba rohkem andmeid. Ta oli sündinud 14.06.1888.aastal. Haridus: kaheksaklassilise ministeeriumikooli ühes täiendava pedagoogilise klassiga lõpetanud ja kutseõiguse omandanud Rakvere poeglaste gümnaasiumis. E.Värk töötas ilmselt 1914.aastani. L.Paabo ja A.Uueni andmetel läks Ed.Värk Esimesse maailmasõtta. ORKA andmetel oli 1917-18 a. Näsus alaline õpetaja Saksamaal vangis⁴ ja tuli 1918.a. tagasi. Et ta 1918.a. Näsus oli, kinnitavad ORKA andmed, sest Ed.Verk oli saanud 1.07.1918 - 31.05.1919. palka 1545 marka ja tunde oli olnud 29. Et kool suleti 1919.aastal, siis lahkus ka Ed.Verk.

1914.aastast alustas oma õpetajaametit nooruke 17-aastane Helene Mägi (Taremaa). Helene Mägi oli energiline rõõmsameelne neiu, kes suhtus oma töösse väga püüdliselt ning pälvis seetõttu nii õpilaste, lastevanemate kui ka kontrollijate kiituse. Ta oli musikaalne. Mõnikord käis õpetaja isa Juhan Mägi orelil laulu saatmas. Need olid toredad tunnid lastele.

¹ ENE - Tln., 1972 - 4.kd. - lk.263

² ENE - Tln., 1976 - 8.kd. - lk.509

³ ENSV ORKA, f 3138 nim 1 toimiku nr.1400 l 211

⁴ ENSV ORKA, f 3138 nim 1 toimiku nr.1386 lk 24

Näsus töötanud õpetajatest oli võimalik saada rohkem andmeid 1914-1918.aastani töötanud Helene Taremaast (Mägi). Helene Taremaa (Mägi) sündis 23.mail 1897.a. Rägavere vallas Rägavere asunduses. Suri 24.jaanuaril 1970.a. Viru-Jaagupis. H.Taremaa isa oli Rägavere mõisas tallipoiss, ema mõisas tööline. Lapsi oli peres 9, väikselts suri neist 4. Täisealiseks kasvas 5 last. Tüdrukuid oli peres 2 - Helene ja Adiine, poisse 3 - Joosep, Karl, Johannes. Elati Rägavere mõisa töölistemajas. Kodus pandi rõhku töökasvatusele. Ka lapsed käisid mõisas tööl: kartuleid võtmas ja rukist lõikamas.

Kooliteed alustas Helene Mõdriku koolis. Ta võeti kooli I klassi 20.aug.1907.a., kus õpetajaks oli Raudmund. Järgmisel aastal teises klassis oli õpetaja A.Schneideri käe all. 1909/10 õppis kolmandal koolitalvel õpetaja H.Laeksi juhtimisel. Edasi viis koolitee ministerruumikooli, kus õppis 2 aastat: 1912/13 ja 1913/14 talvel.

Pärast ministerruumikooli lõpetamist asus ta 17-aastasena tööle Näsu kooli õpetajana, kust 1918.a. kevadel läks Rägavere valda Miila kooliõpetajaks. Miilas olles abiellus ta Julius Taremaaga (Treilmaniga) 3.sept.1927.a. Kodanlikus Eestis ei lubatud mehel ja naisel mõlemal riigitööl olla. Et õpetaja oli ka riigiametnik, jäi Helene Taremaa koduseks.

Algkooliõpetaja kutsetunnistus anti välja talle 5.dets. 1922.a., sest ta oli 8 aastat algkoolis õpetaja kohustusi täitnud ja õppinud edasi 1919-1921.a. Viru maakonna Haridusministeeriumi 1919.a. 8.mai nr.2077 korralduse järgi peetud algkooliõpetajate ettevalmistamis- ning edasiharimis-suvekursustel. Nõnda omandas algkooliõpetaja kutseõiguse. Tunnistusele oli lisatud, et võib õpetada ka laulmist.

1940.a. oli Helene Taremaa Pada koolis asendaja-õpetaja

lühikest aega.

1.okt.1944.a. määrati Aruküla algkooli õpetaja kohusetäitjaks.

1.sept.1948.a. kinnitati Aruküla 7-kl.Kooli algklasside õpetajaks. 1.sept.1950.a. kinnitati Aruküla Algkooli juhatajaks.

Pensionile siirdus 1.sept.1958.a. Autasustatud "Haridustöö eesrindlase" rinnamärgiga 1.nov.1957.a.

Helene Taremaa oli väga nõudlik õpetajana nii enese kui ka õpilaste vastu, armastas täpsust. Koolides, mida ta juhatas, valitses alati eeskujulik kord ja puhtus. Õpilaste õppetarbed ja vihikud olid korralikud, puhtad, käekirjad laitmatud.

Ümbruskonnaga sai Helene Taremaa hästi läbi: ta oli pere-naisteseltsi juhatuse liige Kahalas, laulis kooris igal pool, kus töötas.

Helene ja Julius Taremaa kasvasid üles 3 poega, kes kõik omandasid kõrghariduse. Vanim, Vello Taremaa lõpetas TRÜ, töötab tänaseni Viru-Jaagupi 8-kl. Kooli direktorina, Uno Taremaa töötab Tallinna Riiklikus Konservatooriumis koorijuhtimise erialal õppejõuna ja "Kalevala" dirigendina. Ka tema poeg on muusikaõpetaja Kadrina Keskkoolis. Ülo Taremaa õppis Moskvas ja tema töökohaks on uue tehnika insenerina Pärnu majanditevahelises sea-vabrikus. Nii on Helene Taremaa sisukat elutööd jätkanud pojad ja pojapoeg.

Kokkuvõtteks peab ütlema, et Näsü vallakool oli eelmise sajandi viimasel ja käesoleva esimesel veerandil samasugustes tingimustes, nagu olid seda teisedki ühe õpetajate kolme klassiga ühekomplektilised koolid. Koole oli tihedalt ja igasse jagus õpilasi. Kooli sulgemisest on möödunud 67 aastat, ammu pole enam ela-

vate kirjas õpetajaid, endisi õpilasigi raske leida. Töö valmi-
miseks aitasid kaasa sm-d L.Paabo, P. ja V.Taremaa, Signe Savi-
mägi. Ise ma veel arhiivi ei pääse, seepärast pidin ka siin
teiste abile lootma.

Näse kvolinmaja

S I S U K O R D

1. Sissejuhatus	2
2. Näsu vallakoolist	2
3. Andmed õpilaste kohta	8
4. Andmed õpetajate kohta	13
5. Õpetaja Helene Taremaa (Mägi)	14
6. Kokkuvõte	16
7. Kasutatud materjalid	20

lk.

KASUTATUD MATERJALID

1. ENSV ORKA, f.3138, nim 1 toimik 1400 l 211
2. ENSV ORKA, f 3138 nim 1 toimik 1386 l 24
3. ENE - Tallinn, 1972 - 4.kd. - lk.263
4. ENE - Tallinn, 1976 - 8.kd. - lk.509
5. Kirjanduse lugemik 8.kl., Tallinn "Valgus", 1984, lk.133
6. Tabelle über Schul- und Haus-Unterricht in der Religion om
Kirchspiel für das Jahr 1885-1890
7. Lydia Paabo kiri
8. Pilvia ja Vello Taremaa kiri
9. A.Allika kiri
10. Lydia Kirsipuu Näsu kooli esimese koolitalve tunnistus 1917/
18.kooliaastast — *peavad*

Kirjad säilitatakse Viru-Jaagupi 8-kl. Koolis